

4. Vnější vztahy

Export v 1. čtvrtletí meziročně rostl.	Celková hodnota vývozu zboží v 1. čtvrtletí 2022 dosáhla 1 056,3 mld. korun. Export se tak meziročně navýšil o 76,9 mld. korun (7,8 %). Tento meziroční přírůstek byl poměrně solidní a zrychlil ve srovnání s druhou polovinou roku 2021 (3,5 % ve 3. čtvrtletí a 2,7 % ve 4. čtvrtletí). Loňské problémy s dodávkami součástek pro automobilový průmysl ale zcela neodezněly a aktuální geopolitická situace přinesla nové komplikace. Růst hodnoty exportu zboží tak lze z velké části připsat na vrub všeobecnému růstu cen, především u surovin.
Rostl export do EU.	V 1. čtvrtletí vývoz zboží do EU meziročně vzrostl o 80,2 mld. korun (10,1 %), zatímco export mimo ni byl nižší o 3,5 mld. korun (-1,8 %). Výrazného meziročního přírůstku dosáhl vývoz do Německa (+29,9 mld. korun, 9,8 %) a na Slovensko (+22,4 mld., 26,3 %). U obou byl ale nárůst z velké části ovlivněn vyššími cenami elektřiny a odpovídajícím přírůstkem jejího vývozu ¹ . Výrazně rostl vývoz do Itálie (+8,5 mld. korun, 23,5 %) a Polska (+6,3 mld., 9,1 %). Meziročně vyšší byl také export do Rakouska (+4,6 mld. korun, 10,7 %), Spojených států (+3,8 mld., 18,2 %), Nizozemska (+2,8 mld., 8,4 %), Maďarska (+2,0 mld., 6,0 %) nebo Francie (+1,9 mld., 3,8 %). Zejména březnový vývoj stál v 1. čtvrtletí za meziročním poklesem exportu do Ruska (-6,5 mld. korun, 32,3 %) a Ukrajiny (-2,3 mld., 32,0 %). Výrazněji klesal i vývoz do Irska (-1,4 mld. korun, -22,6 %) a Belgie (-1,2 mld., -5,4 %).
Rostoucí ceny elektřiny významně přispěly k růstu hodnoty vývozu.	Většinu exportních odvětví se dařilo, ale celkový výsledek negativně ovlivňovaly problémy ve váhově významné výrobě motorových vozidel. V 1. čtvrtletí 2022 se hodnota vývozu motorových vozidel meziročně propadla o 25,1 mld. korun (-9,3 %). Kromě toho významněji klesl jen vývoz počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (-2,4 mld. korun, -2,5 %). Vývoz většiny ostatních artiklů rostl. K celkovému růstu exportu nejvíce přispívalo navýšení hodnoty vývozu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (+21,0 mld. korun, 380,2 %) ovlivněné masivním růstem cen. Cenový vývoj se promítl i do meziročně vyššího exportu základních kovů (+12,9 mld. korun, 32,2 %) a chemických látek a přípravků (+12,4 mld., 25,1 %). Výrazné byly také (zejména relativní) přírůstky vývozu kovodělných výrobků (+8,0 mld. korun, 13,4 %), elektrických zařízení (+7,7 mld., 8,6 %), dřeva a dřevěných výrobků (+4,7 mld., 39,1 %), potravinářských výrobků (+4,3 mld., 13,7 %), papíru a výrobků z něj (+4,0 mld., 24,7 %), produktů zemědělství a myslivosti (+3,9 mld., 33,0 %), koksu a rafinovaných ropných výrobků (+2,7 mld., 30,5 %) nebo produktů souvisejících s odpadem ² (+2,7 mld., 26,0 %). Mírně meziročně rostl export strojů a zařízení (+3,7 mld. korun, 3,5 %) a pryžových a plastových výrobků (+2,4 mld., 4,7 %).
Dovoz rostl silněji než vývoz.	Dovoz zboží v 1. čtvrtletí celkově dosáhl hodnoty 1 065,7 mld. korun. Import meziročně vzrostl o 148,6 mld. korun (16,2 %). K silnému tempu přispíval i rekordní růst cen surovin. Velmi silný byl meziroční přírůstek importu zboží z EU (+79,1 mld. korun, 13,3 %) i ze zemí mimo ni (+68,3 mld., 21,5 %). V případě mimounijního dovozu se v 1. čtvrtletí projevoval hlavně prudký růst cen ropy a zemního plynu, což bylo patrné na mimořádné meziroční dynamice importu z Ruska (+28,1 mld. korun, 118,4 %), Ázerbájdžánu (+4,7 mld., 449,0 %), nebo Kazachstánu (+1,8 mld., 61,1 %). Silně rostl také dovoz z Německa (+18,9 mld. korun, 8,3 %), Číny (+12,7 mld., 11,9 %) a Polska (+15,6 mld., 19,3 %). K celkovému meziročnímu růstu dovozu významně přispěl také import z Rakouska (+8,8 mld. korun, 32,9 %), Slovenska (+7,6 mld., 16,5 %) a Itálie (+7,5 mld., 18,3 %). Jen u několika zemí dovoz poklesl, nejvíce v případě Japonska (-2,3 mld. korun, -11,4 %).
Nejvíce k růstu dovozu přispívaly suroviny.	K celkovému meziročnímu růstu dovozu nejvíce přispěl import základních kovů, který se zvýšil o 32,6 mld. korun (46,0 %), a dále ropy a zemního plynu (+31,6 mld., 145,7 %). Výrazný přírůstek měl i dovoz chemických látek a přípravků (+18,8 mld. korun, 23,4 %), elektrických zařízení (+13,0 mld., 15,6 %), koksu a rafinovaných ropných produktů

¹ Meziroční nárůst hodnoty vývozu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu na Slovensko dosáhl 10,8 mld. korun a do Německa 10,0 mld.

² Projevilo se zejména navýšení hodnoty vývozu kovového odpadu.

(+9,4 mld., 74,0 %) nebo potravinářských výrobků (+7,4 mld., 18,9 %). Kvůli navýšení cen se dovoz elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu zvedl o 5,4 mld. korun (155,0 %). Import strojů a zařízení byl vyšší o 6,8 mld. korun (7,8 %). Meziročně nižší byl dovoz motorových vozidel (-10,1 mld. korun, -6,9 %) nebo počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení (-7,4 mld., -7,3 %).

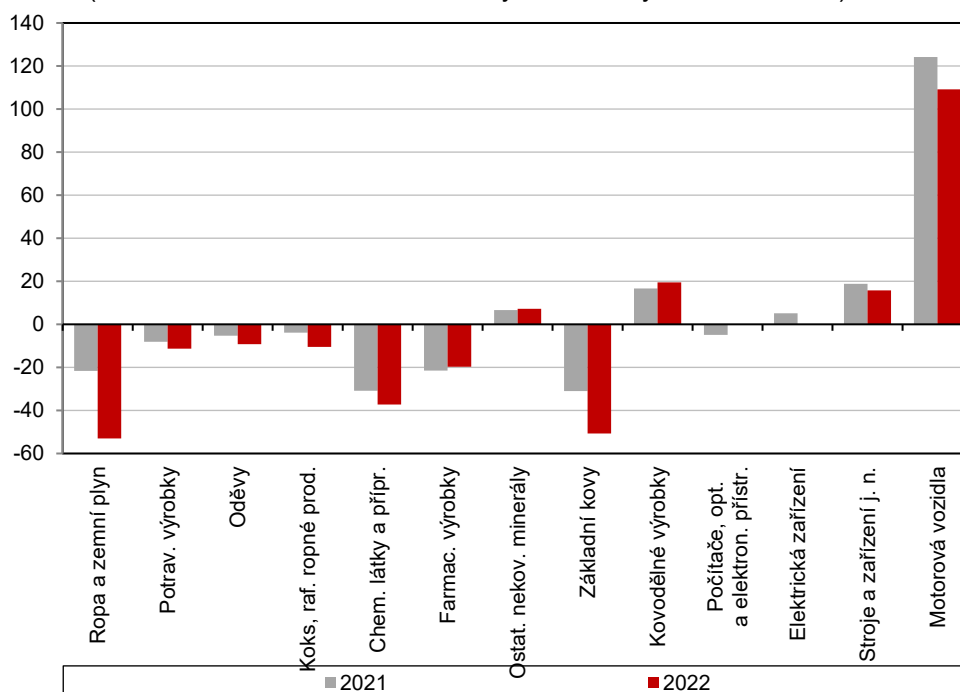
Bilance zahraničního obchodu v 1. čtvrtletí spadla do deficitu.

Bilance zahraničního obchodu se zbožím v 1. čtvrtletí 2022 skončila v deficitu 9,4 mld. korun. Meziročně se saldo zhoršilo o 71,7 mld. Deficit je v rámci 1. čtvrtletí roku velmi netypický³. Přebytek bilance obchodu se zeměmi EU se v 1. čtvrtletí mírně meziročně zlepšil (+1,1 mld. korun), ale v případě mimounijních zemí došlo k rekordnímu prohloubení obvyklého deficitu (-71,8 mld.), což klíčově přispělo k celkově zápornému výsledku. Nejvíce se meziročně zhoršovala bilance obchodu s Ruskem (-34,6 mld. korun), Čínou (-13,0 mld.) a Polskem (-9,3 mld.). Výrazné bylo i zhoršení bilance obchodu s Belgií (-4,9 mld. korun), Ázerbájdžánem (-4,6 mld.) nebo Rakouskem (-4,3 mld.). Naopak se zejména pod vlivem obchodu s elektřinou zlepšovala bilance se Slovenskem (+14,8 mld. korun) a Německem (+11,0 mld.). Ve směru zlepšení celkového salda zahraničního obchodu se zbožím působil i obchod se Spojenými státy (+3,2 mld. korun) a Japonskem (+2,5 mld.).

Zhoršení bilance ovlivnil především obchod s ropou a zemním plynem.

K meziročnímu zhoršení bilance nejvíce přispěl zahraniční obchod s ropou a zemním plynem (-31,4 mld. korun), základními kovy (-19,7 mld.) a motorovými vozidly (-15,0 mld.). Zhoršovala se ale bilance u většiny výrobků. Výrazné bylo i zhoršení bilance v případě koksů a rafinovaných ropných výrobků (-6,7 mld. korun), chemických látek a přípravků (-6,4 mld.) a elektrických zařízení (-5,3 mld.). Meziročně se zlepšila bilance obchodu s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem (+15,5 mld. korun), počítači, elektronickými a optickými přístroji (+5,0 mld.), kovodělnými výrobky (+2,8 mld.), dřevem a dřevěnými výrobky (+2,2 mld.) nebo produkty zemědělství a myslivosti (+2,0 mld.).

Graf č. 9 Bilance zahraničního obchodu se zbožím ve statistice zahraničního obchodu (kumulace 1. čtvrtletí, v mld. korun, vybrané oddíly klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

³ V rámci 1. čtvrtletí roku skončil zahraniční obchod se zbožím v deficitu pouze v roce 2008 (-0,8 mld. korun).